

Documente vechi

pentru istoria nationala Transilvania.

Apararea aristocratiei in contra Romaniloru.

1366. Ludovicus Dei Gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Romae, Serviae, Bulgariae, Galitiae, Lodomeriae, Cumaniaeque Rex Salernitatus et honoris montis Sancti Angeli Dominus. Omnibus Christi fidelibus, tam praesentibus quam futuris, Praesentium notitiam habituris salutem in omnium Salvatore. Regalis benignitatis provida deliberatio et circumspecta benignitas remediis invigilat subjectorum, quia dum pro studio subjectorum nostrorum onera alleviamus, dum scandala removemus, nos in ipsorum statu pacifico et tranquillo quiescimus in pace. Proinde ad universorum harum serie volumus pervenire notitiam, quod quia fideles nostri nobiles terrae nostrae Transylvaniae propter praesumptuosam astutiam diversorum malefactorum, specialiter Olachorum in ipsa terra nostra existentium, eorumdemque statum simul et usum inordinatum incommoda patiebantur quotidiana, et infinita, igitur eisdem fidelibus nobilibus nostris et nostrae terrae Transylvaniae ad exterminandum, seu delendum de ista Terra malefactores quarumlibet nationum, signanter Olachorum*), talem de plenitudine Regiae nostrae Potestatis, et gratia speciali concessimus Libertatem, quod quicumque homo in furto vel latrocinio, aut alio crimine, facto fuerit notoriae inculpatus, quamvis non sit manifeste protune

cum inculpatur apprehensus, Nobilis cum approbatione 50 nobilium, si vero fuerit ignobilis cum ad testatione 50 ignobilium juridice interimi possit per partem adversam; is autem qui in aliquo praemissorum malificiorum publice fuerit apprehensus, necari per suum adversarium possit juridice sub attestatione septem sibi personarum coequalium. Et si Olachus comunis fuerit inculpatus, v. manifeste apprehensus, possit fieri contra ipsum probatio per quoslibet contra hominum comunem alterius nationis, per comunes Olachos, v. alios homines comunes suam legitime probare possit actionem, si vero comunis Olachus contra aliquem nobilem hominem in publico maleficio inculpatum non possit totaliter per nobiles suam probare actionem, tunc probationem ipsam faciat prout potest, videlicet vel per nobiles, vel per Keneseos aut per comunes homines seu Olachos, usque ad plenum numerum 50 nobilium Personarum, ubi unus quisque Kenesus per nostras Literas Regales in suo Kenesiatu roboratus pro uno vero nobili*) acceptetur, Comunis autem Kenesus pro villico fidei unius fertonis**) computetur, et Comunes

*) Kenesius erat officialis pagensis domini sui terrestri qui nomine domini sui terrestri cuncta curabat et agebat. Hinc est quod Werbötzius quoque in conformitate harum literarum sequentia scripsisse videatur. Trip. 11, tit. 27, art. 6, „advertenda est testium conditio (in comuni inquisitione utrum videlicet nobilibus v. rusticis testimonium veritati perhibeat? nam rusticana attestatio) demtis officialibus domitorum Praelatorum, Baronum ac aliorum Regni nobilium in personis eorum officia in vicinitate tenentibus qui iuxta antiquorum consuetudinem in hac parte pro personis nobilibus reputantur contra personam nobilitarem nihil valet.“

**) Locum hunc comentatur. Kosa „de Vajvodis“ pag. 15, nota 6. —

*) Ura relogioasa a lui Ludovic (care era mai multu italianu) asupra romaniloru este cunoscuta praebine inca si din alte isvora; incercarile lui de a subjuga cu totulu Principatele romanesci iarasii sunt sciute; bigoteria lui inca nu e vreunuu secretu; de aici amarele animositati asupra romaniloru. —

homines seu Olachi recipiantur pro hominibus fidei mediis fertonis in comprobatione praenotata, et eodem modo Olachus comunis suam actionem probare possit contra nobilem, quem publice apprehendat in aliquo huius modi maleficio, deinde volumus quod nobiles dictae Terrae et eorum Jobbaciones in Civitatibus vel villis liberis non detineantur pro furto, latrocinio aut alio criminali facto, si non fuerint in aliquo ipsorum factorum ibidem vel manifeste apprehensi, nec ipsis Civitatibus vel villis aliquis nobilis de providentia proscribatur. Praeterea volumus quod patiens violentiam seu potentiam, si non vindicet per consimilem violentiam, vel per pationem, sed contra suum in hac parte adversarium legitime procedat, alioquin duplicem paenam huius modi perpetrationis contra partem adversam incurrat, et adversum Vajvodam nostrum Trannum in facto potentiae succumbat. Praeterea statuimus quod nullus Jobbacionum nostrorum aut nobilium, vel aliorum quorumcumque in ipsa Terra nostra Jobbaciones habentium alibi in rebus vel persona arestetur, vel impignoretur, aut iudicetur nisi per suum Dominum vel officialem, qui quidem Domini vel officiales si quaerulantibus satisfacere non curaverint, possint et debeant coram Vajvoda vel vices eius gerentibus iudice convenire per quaerulantes, facientes autem contra praemissa poenam actus potentiae incurant. Castellani etiam et officiales tam nostri Regales et Vajvodales, quam aliorum quorumlibet hominum, possessiones in dicta Terra nostra habentium de damnis, vel super excessibus, quos in quascumque personas committunt possint in eorum officiolatibus ad praesentiam Vajvoda, vel Vice Vajvoda legitime citari, rationem sufficientem de commissis reddituri. Caeterum volumus et committimus, quod quilibet homines comunes, seu Olachi qui fuerint in Congregationibus vel Judicibus Vajvoda, aut Vice-Vajvoda vel eius Comitum, habentium tamen ad hoc facultatem, iudice extradati et proscripti dum, et ubi per quoscumque homines apprehendi poterint. Si nostram Regiam Gratiam non habebunt, secure capiantur, et secundum sua demerita puniantur absque omni requisitione, et nota gravaminis aliqualis, nobiles autem, qui non aliis, nisi in specialibus, Vajvoda Tranni Congregationibus seu Judicibus proscribi possint, cum fuerint aliqui apprehensi, et detenti, Regiamque super indulsione suorum excessuum Gratiam non habuerint, eidem Vajvoda assignentur puniendi.

Infideles vero Regiae nostrae Majestatis, et proscriptores quicumque capere possunt et non capiunt, et captos Regiis manibus non assignarent puniendos, vel eorum partem foverint, ipsi tales cuiuscumque existant status, aut conditionis homines, eandem incurrant notam infidelitatis et proscriptionis eo facto. Item si aliqua causa contra hominem Literas Regias super donatione possessionaria, aut aliqua Gratia habentem coram Vajvoda aut Vice-Vajvoda suscitaret, si ille qui causam suscitavit, non habuerit in ipsa causa aliquas ex adverso literas rationabiles, volueritque suam humano solum testimonio probare actionem, Causam huiusmodi committimus in Curiam nostram transferendam et ibidem iudicandam, aliae vero dictorum nobilium causae per Vajvodam vel Vice-Vajvodam in eadem nostra Terra Transylvana iudicentur, prout hactenus fuit consuetum; nec possint Praelati, vel Barones nostri Possiones in ipsa Terra habentes causas comunes suas in Curiam nostram transferre de praesentia Vajvoda vel Vice-Vajvoda Transylvani. Caeterum dictos nobiles, et eorum Possiones a solutione Lucri Camerae Victulium administratione, et exercitiatione invitus faciendo, gratiose duximus eximendos; igitur volumus, ut iidem nobiles teneantur et debeant nobis, vel in nostra persona Vajvoda nostro Tranno, aut eius Vice-Vajvoda auxiliari ad conterendum seu destruendum nostros et Sacrae Coronae nostrae illarum partium infideles, contumaces, et rebelles. — In super statuimus ordinando, quod homo Capituli vel alicuius Conventus cum per aliquem causantem fuerit ad provinciam electus, si proprium habeat equum, tunc unum fertonem, si vero equum causantis equitabit, tunc medium fertonem donariorum pro tempore curentium, et non plus singulis diebus recipere possit pro labore suo, Causans tamen teneatur ipsi homini eidem quotidie dare comedere, libere sufficienter, sed homo ipse sollicitus, et diligens esse studeat in causantis negotii prosecutione. Literae autem Capituli et Conventus eorundem, et etiam aliarum Ecclesiasticarum Personarum Comunes si fuerint, clausae 10 denariorum, patentes vero si fuerint 20 denariorum pro tempore curentium solutionem non excedant, in emanatione si quidem Majorum Literarum antiqua Institutio per omnia debet observari. Finaliter autem et ultimim per omnia volumus, quod dicti nobiles Terrae nostrae Transylvanae eisdem consuetudinibus et

UNU OFERTU

(in interesulu scólei agronomice).

libertalibus per nos datis fruantur et gaudeant, quibus haecenus pacifice usi fuerunt de gratiosa admissione Regiae Majestatis nostrae. Ut igitur praemissa libertas a nobis concessa sit perpetuo valitura, nec possit in posterum ab aliquo retractari, praesentes concessimus Literas Nostras Privilegiales duplici sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus venerabilis in Christo Patris Dni Nicolai Ecclesiae Strigoniensis Archi Eppi Locique eiusdem Comitatus perpetui, aulae nostrae supremi Cancellarii fidelis nostri et dilecti. Anno ab incarnatione Dni 1366 quarto Calendas July. Regni autem nostri anno 25. Venerabilibus in Christo Patribus Thoma Colociensi, Nicolao Jadrensi, Vilhelmo quinque Ecclesiensi, Comite Capellae nostrae, ac Secretario Cancellario nostro Stephano Zagrabienensi tenente Vicariatum totius Banatus Regni nostri Sclavoniae, Demetrio Varadiensi, Michaelae Agriensi, Dominico Transylva, Dominico Chanodiensi, Ladislao Veszpremiensi, Stephano Nitriensi, Nicolao Tinniensis Carbonensi sede vacante, Nicolao Fraguriensi, Joanne Sibiniensi, Demetrio Nonensi, Michaelae Scardonienisi, Stephano Farensi, et Michaelae Korgulensi, Ecclesiarum Eppis, Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Item magnificis viris Nicolao Konth Regni nostri Palatino, et Iudice Curmanorum Stephano Bübök, Iudice Civitatum, et Districtus Bidiensis Regni nostri Bulgariae, Nicolao de Séch totius Dalmatiae et Croatiae, et Nicolao de Gara Bacoviensi Banis nostris, Joanne nostrorum et Georgio Bübök Reginalium Janitorum, Emerico ipsius Dionisii Vajvodae Fratre, Agazonum, Petro dicto Zudar Pincernarum, Paulo de Leszko Dapiferorum, et Joanne filio Thomae de Günö Janitorum nostrorum Magistris ac Ladislao filio Zobonya Comite Poseniensi, aliisque quam pluribus Comitatus Regni nostri tenentibus honores.

Copia in collectione Msa Diplomatum et Privilegiorum Josephi Dobo de Alba-Julia, in Bibliotheca Collegii Enyediensis.

Edidit Katona Tom. X, p. 374. Kosa de Vajvod. p. 12, adjecitque notas. Vajda „Az Erdélyi polgari magános törvények historiája“ p. 131—137.

Origin. in Archivo Capit. Alb. Transilvaniae Centuria XX, Nro. 60. — Item ibidem. miscellaneorum Cista I., fasc. 1., N. 31. — Item Centuria U, N. 51.

Salutariale institute ce au inceputu Romanii a infiantia, au fundamentele seéle, si lauda Dieului! si multiamita Barbatiloru Natiei cari intielegu tonulu Geniului presentu! pe di ce méрге crescú. — Natiea nóstra preste totu privita in sfer'a burgariei (meseriei, negotiatoriei, s. a.) este pucinu representata, ca consta mai totu d'in agricultori; asia dara in acésta sfera tribue mai vertosu sa se si perfeptiúnéze, — ca prein acésta, inbonitatiéndusi starea materiala, se póta apoi propási si pe terenulu culturai intielesuale. — Acést'a circumstantia ponderósa luanduo in consideratiune onoraver'a Redaptiune a Gazetei, pe lunga tóta ocupatiunea sea cea mistuitóre de viatia! díoa, nóptea luptanduse cu tóte vitiele si absurditatile si ale trecutului si ale prezentului, — aduse natiei ne audita sierbta. Diurnitate venitulu curatu alu Gazetei, — ce in comperatione cu ostenelele Redaptiunei, se póte dice: „Fisierulu orbului“, ilu asema in favorea fundatiei unni Institutu agronomicu pentru Natiea romana! — Prein acésta neaudita resemmatiune a lucr'a díoa nóptea fara remuneratiune, speréza a escita insulletirea síloru natiei! — Vederemo! —

De acésta convingere patrunsu si eu, dupa ce sórtea nece candu m'au favorisatu a mi poté aduna avutii, nece pe altariulu Natiei avutii nu potu aduce; ci aducu ce amu. — Adúcu adéca unu opu, carele, macaru dupa individual'a mea judecata éra vernicu de multu a fi cititu de Romani, totusi nu potu strabate la lumina. — Ilu dau a se tipari si vinde in folosulu scólei agronomice. — Apói spre alu face cunoscutu, rogu pre Onoraver'a Redaptiune a tipari aci urmatórea Precuventare si deintre 26. de biografii d'ale stremosiloru Romani, de proba, ca cea mai scurta a eroulu Oratiu Cocle, contempuranulu lui Mutiu Scevala. — La care nu amu de a adauge altra, de catu serbintea rogatiune catra toti fratii Romani, ca adéca acestu opu sa nu'lu pretiúesca dupa valórea lui cea d'in afara — ce prein neajungerea mea e lucratu cu unu limbagiu mai pucinu si de catu prosaicu, si era vernicu de penelulu a ori carui Poetu romanu, — ci sa'lu pretiúesca dupa valórea materia'lui celui nobilu ce e ascunsu sub miserele lui costume, sa pretiúesca caldur'a zelului meu si mai pre urma

sa pretiuésca sant'a intentiune spre carea l'amu siertfitu. Fia ca indelungat'a lui jacere in intunec-recu, prein stim'a institutului carui e santitu, sa se paralisedia prein caldurós'a imbratiesiare a publicului, si se fructifice in favórea comunu folosítóre, sub egidea matadoriloru ce asuda in renascerea remasei lorú natiuni! —

Precuventare calra Leptori.

In peptulu romanu jace unu spiritu mare. Si acesta e lucru naturale. Au nu suntú Romanii strenepoti acelorú gloriosi Romani, pre carii tóta luméa culta in tonu de bucina ii inaltia, si a carora virtuti si numai d'in departe potundu'le imita, se paru a streluci ca planetele pe ceriu? — Pe acestu spiritu in Romanu nece cea mai aspra deintre vitregimele temporiloru nul' au potutu inueca. Acesta dein insusi creatorulu in Romanu plantata particea desceptanduse ne 'ncetatu se ostésce dupa unu campu nobilu de aptivitate, la care ajungandu edifica, si face miracule, cu triumfu strebate in inimici si invinge osti *), aduce nobila resolutiune in svaduire, si barbatésca constantia in viati'a; civica; — éra stremtoritu fiindu, degenerandu in minuntisiuri pruncesci se deprinde, vegetédia, si in apuse imparecheri si selbatacii se stinge! — Inse, lauda nemoritoriloru nostri stremosi Romani, cari spiritului Romanu, asia esemple au preparatu, care precumu spre timpu asia spre virtute suntú nemorítóre.

Redicandu-se cuventatoriulu omu pre arepile cogiteloru séle prein potintia imaginatiunei preste facuta calatorie a vietiei séle, óre ce dulce si subluma simtire ii redica peptulu; si aflandu intru-aceea destinse punturi insemnate cu ceva avanturi d'ale séle, i se pare ca preste trecutulú tempu éra de nou curge, si bucuria de carea óre candu s'au

*) In „Reflexiones IX ad Poemation de H. Le-gione Valachica“ elucrata de stralucitulú barbatu Vasiliu Vaida, concipistulu regescului guverniiu Transilvanu, si profesorulu drepturiloru patriei in regesculu liceu in Clusiu, si tiparita in Urbea-mare ia anulu 1830. — Citindu stralucitele aplausuri si complaceri ce Legionulu alu H. Romanu Transilvanu, in bataliile mai pre urma asupra Franciloru portate dela conducatori generali imperatesci le au capatatu, si resunatórele laude ale noveloru de Viena s. a., care portarea eroica a acestui Legionu o bu-cianu, nu e cu potintia a nu cánósce intr'insii spi-ritulu Romanu stramosiescu, ce pre densii in asea circumstari ii insutliéscóe. —

impartasitu, óre cumu de nou o gusta. — Acésta e de la insusi mama natura versata in inimele mo-ritóriloru, si despre adevérule ci si insusi sperii-ntia ne incredintiadia. Ca videndu noi undeva ceva oiepturi ce se aseména cu unele noa iubite cuno-scute: ce simtire dulce se nasce indata in inima nóstra? Cu ce vioitiune ne aducemu a minte de intemparile care in curgerea vietii nóstre cu sorteá nóstra au fostu in legatur'a? — Intipuidune acé-stea ne desfatamu, ne petrécemu si de dulcetia se implu clipele vietii nóstre; — ba ce e mai multu: desfatarea nóstra cu atata se face mai mare, cu catu pericolulu ce acumu prin imaginatia nilu re-presentamu, au fostu mai infioratoru. — Deci déca private fapte si viatia unicului omu cea pre angu-stu tempu si terenu marginita, asia împresiune face in inima: cu catu mai desfatata tribue se fie pri-virea campului vietii unui intregu Populu? — Ce bucuria trebue se produca imaginatia preamblau-duse pre piatiele céle renumite ale stremosiloru si eroiloru natiunei séle, pre aceia privindui si fap-tele lorú studiendule? — Santa simpatia, pre sti-matulu domnu alu naturei, numai prin asiea nobile judicati isi pune in misicare inalta sea simtire! Multiamitoriulu strenepotu numai unora ca acestora descinde credintiosulu seu peptu, — si natiunali-tatea sea, numai la de acéstea se misca. — (Va urma.)

CANTECULU

mei tenere tierane dela Finia, tradusu.

De ar' vrea badea se mai vina,
De ar' fi se-lu mai vediu odata,
Saruta-l'asi, dién, in gura
Si de ar' fi de lupu musicata,
Si l'asi stringe, diéu, de mana
Chiaru cu sierpi infasiorata.

Ventulu de ar' potea 'ntielege,
Borea cea de primavera
De ar' sci limba se vorbesca,
Aru veni dein alta tiera,
Si mi-arú spune scire buna
Si-arú sborá la badea éra.

Mai curandu bucate alese
Se nu gustu, nece mancare
Dépre més'a cea domnesca,
De catu, bade-o, te asi uitare.
Ca te am prinsu mai asta-vera,
Si la ierna te'oiu legare.

B O G D A N BVD.

Новелъ историкъ.

(Брмаре.)

Асемене ши крептереа са, фъкътъ маї къ самъ дн тавъръ, дн тезъа твмълтълтъ de арте, ера лпсйтъ de модърле челе влнде ши плькзте, каре съжъгъ ініміле фетеїлор, ши каре ар фї тре вѣїт маї алесе спре а къпъта фаворъа знеї прпнцесе вїедвїгоре дн сїнъа кърцеї Imperiale. Ачесте плекърї але Елісаветей, пьтрънзъндъ-ле прїченътъа Трїфаїл, і пьскъ дн кърет зп планъ крїмінал, дн съмлат де а лѣї амбіціе дістъсвратъ; днкът пре- лънцїреа трагедїлор денерте а Сеїмълтї де ла Радомно, дн кавса педїреї лѣї Bordan, дъдъ лѣї Трїфаїл окасїе ши дндеїнъ а дпгїнде фїреле зрї- реї фатале. Дн къръа реалдїлор че фъчае ла кърте, нъ лпсеа а цесе ши а са прорпїе історїе атълвнтъ, дн че модъ Стефан ВВ., днвїнгънд не Радъа Домнїторїа Ромъней, псе дн локъа съѣ не Басаръв, дар де ши аѣ тмътїт не Трїфаїл де мърте, totodayъ л'аѣ лпсїт де дрептъл, че ел крдеа къ аре асвїра domnїей цереї Ромъне ка непот алъ Радълтї дістронат. Ел історїїа кзм Сте- фан ВВ. аѣ фост кондъс не варъ-са Dómna Voїkїда дн трїѣтѣ ла Свчѣва, нъ ка не о склавъ, чї ка не тіресъ. Ел дескрїа фестїеле челе стрълзчїте, сервате дн окасїа ншїдеї ши планърїе че дн жъ- нїе зрїсе пре лъпгъ варъ-са. Днсе, п'шїї пьтъ аскънде а са зрїе асвїра лѣї Стефан ВВ. кареле, дъпъ дої ані де зїле де конвїенцїре къ Dómna Voї- кїда о репъдїѣ (ленедъ) дн модъ дефїтмъторїѣ, пъмаї пентръ къ пърїнгеле еї, воїнд а рекъпъта де ла Молдова днънътъа Пътнеї, с'аѣ възът невоїт а се аїа къ Махомед, ши къ а са бсте аѣ фост пръдат ачеле олатърї, кьнд ши атънче, фаворат де порок, Стефан, атъкьнд не Радъа, л'аѣ днвїнс, ши дн зртъ л'аѣ дескьпъдїнат. Къ тоте ачесте Трїфаїл свгръвї асгъ катастрофъ а фамїїей сале ка о ферїчїре персоналъ пентръ сїне, кьчї ебрта л'аѣ кондъс ла Краковїа, знде прїн а лѣї днвїдъ- тьръ аѣ кьпътат зп індїценат морал ши сїмнатїе пентръ падіа Полонъ, дн а кърїа інтересърї ел жъра къ ферїче с'ар крдее де а пътеа конлжра. Зїкьнд проворва латїнъ: „Patria non ubi natus, sed ubi educatus“, адекъ: Patria нѣї знде ентї зїкьнд, че аколо знде ентї крескът. Дънд прїн асемене чїмїлїтърї а днвїлече, къ де ар фї ел Домнъ ал Молдовеї сесъ ал цереї Ромъне, ла каре дірнїтате, ка ши дн репъвїїа Полонъ, фїекаре

новїа аре дрептате че днзадар Стефан ВВ. аѣ черкат, адекъ де а зпї дн зпъа амъе ачеле це- мене Прїнцїпате, ши ле ар ашъза съв сззеранїга- теа зпѣї пьтерї крештїне прекум е Полонїа спре а фї Молдо-Ромънїа зп троеан нежвївїс дн кон- тра днкълкъреї Отоманїлор. Ачесте зїсе ле маї спрїжїнеа къ бре-каре демонстрації, афектънд да- тїнї полоне, фреїквентънд вїсерїчї католиче, деспре каре кьтръ ал сьї се дндрента ка къ о тмъсъръ фаворїгоре мїсїей лор, кьнд пентръ кърте аеа а фї о тмъгърїе а плекърей сале пентръ Полонїа, еар пентръ Елісавета ка о еспресїе а сентїменте- лор сале.

Днцелесъа зпор асемене дрецерї ши конѣ- дендїї аѣ фост де аїзїнс де кїаръ, рецеле днсър- чїнъ не прїнцъа Сапгънїко, кастелан де Краковїа де а днтра къ Трїфаїл дн неогїадїї секрете спре реалїсареа зпъї планъ, ла каре пъпъ амъ нїчї полі- тїка нїчї артеле Полонїей нъ пьтъръ аїзїнче. Аша дар, не кьнд Сеїмъа дъпре а са датїнъ, дн форте ши дн кьвїнте денерте днкъ ши дн свеїї, прїн аплїкареа фамосълтї кьвънтъ Вето *): тръгъпа квестїа кьсъторїей Елісаветей къ Bordan, Трїфаїл къ немерїре трата дн секретъ сзръпареа Домнълтї сьѣ. Дъпъ чѣ рецеле ши консіліїа сьѣ се днкре- дїндаръ деспре планърїе ши зрїрїле лѣї Трїфаїл, че прїн жърътмът се декларъ органъ ши інстръ- мент актїв ал Полонїей, дъндъї-се пентръ вїїгоре ле дрецерї інстръкціїле тревзїгоре, се конпъсе ре- слънсъа азтографїа ал рецелїї, мотиват не днпре- реа че аръта вьтръпа тмъа Елісаветей, аемеїе фортѣ вїготъ, каре нъ се днвїлелеа а да а еї дн- воїре ла кнзънїа фїчей сале къ зп прїнцъ де кре- дїндъ ортодокъ че дн Полонїа се нъмеа ехїста- тїкъ. Рецеле ши Сеїмъа тмъдънїръ лѣї Bordanъ пентръ днзърпареа Покъдїей ши пентръ дарърїле трїмесе, еар квестїа днсоцїреї о амънаръ не алъ датъ маї фаворавїлъ, кьчї нїчї Рецеле нїчї Сеїмъа нъ воєаѣ а днпъръта зп Прїнцъ пьтернїк дн о інатерїе атът де делїкатъ, ши прїн зп пенедѣ ре- фъс, дїн прїетен аїа факѣ дїтїман **).

*) Veto, нъ днвоєскъ. Фїе-каре денътатъ ал Сеїмълтї Полонїей аеа дрїт дн сесїе а днмедєка орї че прїект де днзърѣ, дънд вогъа сьѣ де veto сєаѣ дн дїмъа полонъ: Nepochwalem (нъ даѣ воїе).

**) Postulabat autem Bogdanus conjugium Elisabethae, sororis regiae: et quo facilius id impetraret, Thysmeniciam et Cessylicos territoria regi reddebat. — Abnuabant puella et mater istum connubium, — nec tamen repulsa irritare placebat

деспотства де пштеръ атакатъриор, кавалеріи
 Полоні дикарь о хардъ дикрвнтатъ; Фелікс маі
 дикокат стръвате къ а са ланче не къпипенія че-
 теі, атънча атакъа е генерал, тоді се амесгекъ,
 савііае ші ланчеле сванъръ ші свътеэзъ де лові-
 твріае пштерпиче але твчівчлор ферекате, ретвбѣвъ
 павезіае, ші аеръа рвсвпъ де стрігътеле лвптъо-
 рілор, мінтеніі чеі авіі аі Молдовенілор се птѣзъ
 де сънче, залеле кавалерілор де лънчі се стръватъ,
 ші дін рвнї ріврѣзъ а лор сънче, фвріа ші деспе-
 радіае твнъ а лор арме, ші пъ твръзіѣ къ цеме-
 теле тврінзілор, рвсвръпадіі дн пълбере, се аме-
 стекъ некезітл артвсарілор че се дшцврътвшескѣ
 де фвріа кълрѣділор. Фелікс се дикрвнтѣзъ ка
 вп лѣѣ жвне, че дитвѣа ѳръ аѣ епшт да прадъ,
 пепвтънд съшї аѳле не ріваллз, вреа дн сънчеле
 оставілор лзі, съшї елінгъ а лзі сете де вен-
 детъ, ші къ съмедіе се дпаштѣзъ внде маі дѣсъ
 фврвѣа лшга. Маі твлат декът артеле челе стръ-
 лвчінде ші свтъа съѣ, дшподовіт къ стръзъа,
 сгема фамідіеі сале, вравъра чеа съмедъ ші стір-
 пітѳре ачествї жтѳе, атраѳе авспрвї деодатъ треї
 Молдовенї мїліанї, карїі днчїнгъндъа дн вп черк
 днрѣст, дѣтвнвѣ авспрвї ловітвріі торталѣ. Де
 ші спата чеа флдеръторѳе, къ маестрїе кавалеръ
 твпнатъ, іа апъра, тотвшї, ввъндѣсе дн перї-
 кол, къ вп глас дѣтвнъторїѣ, де карѣ аз амѣдіт
 свнѣтл савїлор, кемъ дн ажвторѣ не фрателе
 съѣ. Ачеста, дъ пштенїартвсарїзлвї, ші къ фвріа
 впеї фвртвне се ренезі цїнтре дшштанї чеї днкідеа
 калеа, дар вп арканѣ, къ гївъчїе арпнат де вп
 Молдованѣ не канъа артвсарїзлвї, іа фаѳе съ пръ-
 вшаскъ, съ се рестѳрне, ші съѣ повѳора са съ
 цїпъ днкътвшѣт не кавалеръа. Дн ачел мїнвт
 Фелікс капѣтъ доѣ ловітвріі де тѳрте, днкът маї
 паште де ашї да свѳлетл, пвї рътвне тїпн де-
 кът а стрїга: „фрате! спшней къ тор пентрѣ Елі-
 савета ші ал еї амор!“ къ къдегеа шѳѳлор кон-
 тенї астъ крвнгъ лвптъ, ші не кът. сънче аѣ
 вврсат фвріа, не атъта ші маї твлате лакрїмї аѣ
 сторѣ дврѳеа дшсѳлвї фрате, пентрѣ тѳртеа лзі
 Фелікс. Ачел пвдініі Полонї, рѣмашї дн вїадъ,
 дшпревнъ къ Георгїѳе, фвръ кондшшї дпаштеа лзі
 Бордан, кареле, дескоперїнд планъа перѳїдѣ ал рї-
 валлвї съѣ, апрїне де врїе, рѣндвї а се дескъ-
 пѣдіна тоді прїзонерїї, авспра кърѳе дшпревнъ
 къ дшвїнгъторїї лор, съ дшадъ о мѳлїа сїнгв-
 тїкъ, моншмент де вравъръ ѳнгїкъ, ші де дшш-
 твнїе, карѣ ші авї днкъ дїн сїнъа еї аврѣзъ

спїретѣ де десвїнаре, дштре мазілїі вечнїчї че се
 чеартъ пентрѣ а лор прѳпрїетате!

Дштрепїндегеа авантвръѳъ а ачестор дої
 фрадї рѣншмїді шї алор тѳрте трапїкъ, аѣ къпш-
 пат о вїе їмпресїе дн амвеле цврі. Еа аѣ фост
 свѳетл впеї Баладе рѣтене, пшміге Дзта, че ппъ
 дн зілеле пѳстре се консервѣзъ*) дн традиція
 пшсторїлор, карїї прїн акте акотпанаеазъ текствл
 ачествї квнтѣ елеціак. О асемене крѣдъ тратаре
 а прїзонерїлор, аѣ апрїне пв маї пвдінѣ крвнтъ
 vendetъ дїн партеа Полонїлор. Ла чеа дштѣ в-
 таїе че аѣ вртат, Полонїї пѣѣ дат нїчї вп pardon
 прїзонерїлор Молдовенї; ші пштеле амвелор пвдії,
 ппънѳеаѣ днделвнрѣ дшпштіміріае крѣде че аѣ adze
 атъта долїѣ авспра лор.

Дар ачесте варварѣ репрессалїї, ераѣ пшмаї
 семне але пепвтірѳеї Полонїлор де а дшфрѣна квр-
 свл вїнгътор ал лзі Бордан. Дрѣпв ачѳеа, къ тѳте
 дїсѳвтъвріае амор-прѳпрїзлвї націоналѣ, ші дшкон-
 тра їнтрїделор партизанїлор лзі Трїѳаїл, реѳеле фѣ
 констрїне а дштра дн дшдълеѳере къ Бордан ші
 а трїметѣ треї дїн аї съї мїнїстрї, карїї къ вп
 асемене пштвръ де пленїпогенді Молдовенї, аѣ дн-
 кеїет о конвендіе къ вртѣтѳреле пшвгврі: **)

1) Елісавета се ва тврїга къ Бордан, пентрѣ карѣ
 Папа, дн прївїреа їнтереслвї крѣштїнѣтѣдеї, авѣа
 а рѣндвї архїереѣ ла челеврареа кѣпвнїеї, 2) Бор-
 дан ва фї сїнчерѣ аїат ал Полонїеї шї ал тѣтврѳѣ
 пштерїлор крѣштїне дн контра Тврчїлор, 3) дн
 Молдова се ва ашеза статѳрнїк вп епїскопѣ катѳ-
 лїк къ клеръа съѣ, ші їстѣ дїн вртъ пшт кѣпрїндеа
 клавъзла: кѣткъ Бордан, къ а са кѣрте ар дшвръ-
 доша рїтл катѳлїк.

Пентрѣ дшдоїга соленїтате а днкеїереї пѣчел
 шї а пшдїеї Елісаветеї, се фѣчеаѣ дн амвѣ капї-
 талїї помѳѳѳе прѣгвтірї, дн карѣ Бордан се ве-
 дѳера трїтѳѳнд прѣсте пѣпштвратѣ грѳвтъді пѣп-
 трѣ статѳрнїчїреа сѳртеї патрїеї шї апърареа крѣ-
 штїнѣтѣдеї, кѣнд деодатъ пѣтїміреа лзі Александрѣ
 се арѣтъ невїндекавлъ, къчї дн мѳзъа кѣреї пшї
 ептерїк Грекѣ, че лзда тѳтъ зїза дн скѣлѣдѳѳѳе,

*) S. Sarnicii Annalium Polonicorum lib. VII,
 pag. 1198.

**) De дшсътнат есте къ дн ачѳеа епохѣ дш-
 пвратл Максимїліан, Реѳеле Франціеї Лзіс XII
 шї Іоан ал Данїмарѳеї, аѣ прѳнѣс царлвї Врїаїе
 де а дшвръдоша Катѳлїцїсма. Сaramain, tom.
 VII, pag. 97.

спре а пътеа маї мълт асѣда тѣтъ нѣптеа, пациен-
тъа ш'аѣ дат сѣфлѣтъа дн 19. Август 1505.

Астѣ тѣшпларе аѣ фост о поѣ педекѣ дн пла-
пѣрїле лѣї Борданѣ. Сїгістѣнд, аѣ вртат брате-
лѣї сѣѣ пе тронѣа Полонїей шї прїн о амбасадѣ
аѣ днѣїт вѣнеде реладїї кѣ Молдова, днстѣ партѣ
пентрѣ долїа рїносїрїї, партѣ пентрѣ рѣсвелѣа
че с'аѣ апрїнс днтре Полонїа шї Москва, аѣ рѣмас
сар амѣлатѣ каѣса тѣрїтатїлѣї, дн консїдерадїа
кїрїа, Бордан аѣ тѣртїрїсїт о марїнїаме маї пре-
сѣс де чеѣа каре чеѣа интереса статїаї, днкѣт
ел аѣ пѣзїт начѣа сѣрѣ а сѣнїра днтрѣ нїмїа пе
аї сѣї вѣчїнї, днвѣлїдїї дн ачѣа грѣѣ рѣзѣлѣѣ.

Днтѣрїереа пестѣ тѣсѣрѣ а ачѣстѣї вѣстїї,
їа сѣчѣа кѣ тѣге ачѣсте а реладїа дн вртѣ тра-
татїа кѣ арта дн тѣлѣ, кїнд Трїфайа, пѣадор-
мїтѣ дн але самѣ їнтрїїї, аѣ провокат лѣї Бордан
дѣспре алтѣ партѣ вї поѣ рѣсвелѣѣ. Радѣа ал Шї,
пѣмїт Кїлѣгѣрѣа, кареле аѣ вртат пе тронѣа це-
рѣї Мѣнтене, пѣнѣтѣнд нїчї ел, нїчї понорѣа вїта
пѣрдеѣа дїнѣтїлѣї Пѣтна, лѣат де Стефан ВВ.,
фолосїндѣсѣ де днвѣлїрїле лѣї Бордан кѣ Поло-
нїа, шї днкрѣдїндат кѣ ар фї ачѣла тїмѣа сѣво-
равїа а се вѣндїка, кѣ тѣтъ пѣтереа са аѣ днтрат
дн царѣ ла 1507 аѣ арс шї аѣ прѣдат полїтїїле
шї сателе ачѣлѣї дїнѣт пѣн' ла Сїрѣтѣ.

(Ва вртѣ.)

В Е Р С Ъ

че се кѣнтѣ ла їнсталадїїнеа епїскопїлѣї дн
Арадѣ.

Фї тѣ салѣгтатѣ,
О зї дѣмїнѣтѣ,
Деда ромѣнїѣе
Шї а еї жїрїтѣ!
Сѣвѣнїре варсѣ
Пѣрѣреа пѣстеарсѣ
Кѣт вїада дїне
Дн пѣтѣрї ромѣне!

Жертѣа п'алтарїѣ пѣсѣ
Цїе Домїе адѣсѣ
Дн черїѣ о прїменїте,
Шї де сѣс прївенїте
Кѣ дндарѣчїне
Сїре чел че сѣ нѣне
Шї азї сѣ ачѣзѣ
Пе скѣвнїѣ кѣ разѣ.

Пе Архїереѣ дарѣ
Варсѣ фѣр' хотарѣ!
Вѣнаї кѣвѣнтаре
Факѣ пайнтаре —
Ла вѣнї ла фрїтосѣ
Ла че е де фолосѣ
Дн преа сѣнїта Храпѣ
Жївїнеа ромѣнѣ.

Вїртѣтеа чеѣеаскѣ
Тоцї сѣ о пїлїеаскѣ!
Фїе одїхнѣ, начѣ;
Аморѣа че дї плаче
Днтрѣ фрадї домнѣскѣ
Кѣ тїла фрѣдеаскѣ!
Пе пѣтѣнтѣ пе фїе раїѣ!
Азї Домїе алѣ вост граїѣ!

Сѣреле влѣнд —, лїнѣ
Трїмїтѣ лѣтїнѣ!
Аерѣа пѣтрїндѣ
Манѣ сѣ днтїндѣ
Ла царїнѣ, вїе
Ла вѣрдеа кѣтнїе,
Фрїнтеле спорѣскѣ,
Вѣчїтїї родѣскѣ.

Ка тѣлїї анї сѣ дїе
Дѣлѣа вѣкѣрїе,
Дѣ лѣнѣгѣ вїацѣ
Зїле сѣрѣ чѣцѣ
Ла алѣ пострѣ пѣсторѣ
Шї дѣмїнѣторѣ!
Проконїѣ тїмїї кѣднѣнї
Ажїнѣ ла анї тѣлїї! —